

ТЕАТРОЗНАВСТВО

УДК [792.071.1М.Садовський:061.2(477.83-25)]»1905/1906»
DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vas.21.2023.12128>

РЕЦЕПЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ МИКОЛИ САДОВСЬКОГО НА ПОСАДІ ДИРЕКТОРА НАРОДНОГО ТЕАТРУ ТОВАРИСТВА “РУСЬКА БЕСІДА” (1905-1906)

Богдан КОЗАК

<https://orcid.org/0000-0002-2544-9897>

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра театрознавства та акторської майстерності,
вул. Валова, 18, Львів, Україна, 79008,
тел.: (+3802) 239 42 99, e-mail: tsam.dep.cultart@lnu.edu.ua*

Розглянуто діяльність режисера й видатного актора зі східної України Миколи Садовського на посаді директора Руського народного театру Товариства “Руської Бесіди” у Львові з травня 1905 р. по травень 1906 р. Подано поставлений ним репертуар поруч з репертуаром Народного театру. Зазначено політичний конфлікт між українцями і поляками, що вилився подекуди у бойкотування вистав театру. Висвітлено діяльність театру, зокрема режисуру М. Садовського в українській та польській пресі. Зазначено міста, в яких театр гастролював упродовж року в Галичині.

Ключові слова: Руський народний театр, М. Садовський, Марія Заньковецька, Северин Паньківський, Вацлав Морачевський, репертуар театру.

Про свою театральну діяльність у Галичині М. Садовський написав у спогадах, які вийшли окремою книжкою 1930 р. під назвою “Мої театральні згадки. 1881–1917 рр.” і під цією ж назвою перевидані 1956 р. З тих пір їх часто цитували у різних театрознавчих статтях та наукових виданнях.

Однак поглянемо більш детально на діяльність М. Садовського у Руському народному театрі крізь призму архівних документів, рецензій, уточнимо деякі факти, дати, події.

Комітет товариства “Руської Бесіди” надіслав свого представника до Миколи Садовського з пропозицією очолити Руський народний театр, коли той із своєю трупю гастролював у Житомирі. “Весною 1905 р., – згадував актор Северин Паньківський, який тоді працював у трупі М. Садовського, – ми грали в Житомирі у театрі Фельденкрайга. Наближався кінець сезону. Саме в цей час приїхав до Житомира делегат «Руської Бесіди» у Львові, доктор Станіслав Дністрянський, і запропонував Садовському обійняти дирекцію галицького театру. Садовський погодився...” [2]. У черговому звіті до Відділу Товариства “Бесіди” його голова Тит Ривакович зазначив, що: “[...] справував дирекцію театру п. Микола Садовський,

славнозвісний артист український, котрого Виділ «Бесіди» спровадив ще в маю 1905” [5]. Отож, у травні 1905 р. М. Садовський приїхав до Львова, підписав контракт на один рік і обійняв посаду директора Руського народного театру.

Разом із М. Садовським до Галичини як його помічник приїхав і С. Паньківський, за походженням – галичанин. “Познайомившись з трупю, попросив мене Садовський zostати на його місце «низовим», – зазначає у своїх спогадах С. Паньківський, – а сам вернувся додому, до Києва, трохи спочить, забрати театральне майно та запросити Заньковецьку” [2]. Згодом М. Садовський повернувся і застав театр у Чорткові.

Ось як він згадує початок своєї роботи з трупю театру: “[..] як Мойсей, що вивів євреїв з Єгипту, водив їх по пустині 40 літ, перш ніж привести в землю обітовану, так і я, взявши з нього зразок, вирішив, що тільки після праці над трупю можна буде показати її суспільству в землі обітованій, сиріч у Львові” [6, с. 138, 139]. Керуючи театром, переїжджав з містечка до містечка, вивчав трупу і її можливості. З Чорткова переїхав до Городенки, звідтіль до Заліщик, а потім до Тлустого, відтак знову повернувся до Городенки. М. Садовський, немов генерал “на марші”, граючи вистави, працював над підняттям професійного рівня трупи Руського театру.

З огляду на музичні вистави в репертуарі театру, М. Садовський насамперед посилив музичну частину – звільнив капельмейстера Михайла Коссака, запросивши на цю посаду диригента з України Петра Бойченка, випускника Петербурзької консерваторії, а оркестру і хору підняв заробітну платню. Відтак розпочав копітку працю з трупю над нормативною вимовою української мови, якою не всі галичани добре володіли, а також зосереджував увагу акторів на умінні перебувати у безперервній дії під час гри на сцені в зонах мовчання. Таким чином, за короткий час М. Садовський зумів, об’єднавши окремі яскраві особистості, створити з них зіграний акторський ансамбль. Саме ансамблевість акторської гри згодом відзначатиме українська та польська критика.

Театр 14 вересня 1905 р. переїхав до Коломиї. Там він затримався майже на два місяці, і тут М. Садовський приступив до постав нових п’єс, що мали стати основою репертуару, а також його та М. Заньковецької акторських виступів.

Однак, як директор театру, він мав отримати дозвіл на їх постанову. В Австро-Угорській імперії, як і в Російській, існувала обов’язкова цензура. Її вимоги однаковою мірою стосувалися як польського, так і українського та єврейського театрів.

На початку жовтня він звернувся до коломийського староства про дозвіл на постанову нових п’єс І. Карпенка-Карого (“Суєта”, “Безталанна”, “Сто тисяч”, “Тріх і покаяння”). Одержавши дозвіл 23 жовтня 1905 р., приступив до роботи.

Можемо стверджувати, що після отримання цього дозволу М. Садовський, готуючи нові вистави, повідомив М. Заньковецьку, згідно з попередньою домовленістю, про необхідність її приїзду до Станіслава, куди театр планував з Коломиї переїхати 6 листопада 1905 р.

У Коломиї підготовано і вперше показано 31 жовтня 1905 р. “Суєту”, 2 листопада – “Сто тисяч”, а 5 листопада – “Тріх і покаяння”. Ролі, які мала виконувати М. Заньковецька, у вищезгаданих прем’єрах грала молода талановита артистка Катерина Рубчакова. Показавши в Коломиї 20 вистав, театр переїхав до Станіслава, де 7 листопада розпочав гастролі. Сюди ж до Станіслава з Києва 9 листопада приїхала М. Заньковецька.

Треба також зазначити, що від моменту приїзду на терени Галичини М. Садовський потрапив у атмосферу напруги у стосунках поміж поляками та українцями. У 1906 р. наближалися вибори до Крайового сейму й Австрійського парламенту, тож українці по всьому краю проводили народні віча, вимагаючи рівних виборчих прав щодо українського представництва у вищих органах влади. З огляду на цю політичну боротьбу, поляки бойкотували виступи українського театру, однак траплялося, вистави бойкотували й українські «патріоти», що суттєво позначалося на його фінансовому становищі.

Показавши у Станіславові від 7 листопада до 4 грудня 17 вистав, театр 5 грудня переїхав до Стрия. Здавалося б, у Стрию театр чекатиме така сама проблема з глядачем. Але ні!. Ось що писала щоденна українська газета “Діло” під кінець гастролей театру у Стрию: “Гостина руського театру в Стрию дає руській публіці сим разом високе артистичне вдоволення. Се рішучо не той самий театр і не ті самі люди, яких знаєм з літ попередних. Все змінилось до самого коріння, ми бачимо на сцені не артистів а живих дійових людей, дійсне правдиве жите, а супротив того й наші народні штуки представляються зовсім инакше і зовсім инакший будять інтерес. Минули ті часи, де можна було в нашім театрі бачити артистів з невивченими ролями, протягуючих поодинокі квестії, карикатуруючих селянина. Нині все те уступило – на сцені панує артизм і реалізм, театр наш змінився до непізнання. А серед того вишколеного артистичного окруження сяють ясным сьвітлом дві першорядні зьвізди українського театру: Мария Заньковецька і Микола Садовський. Їх креації – се недорівнана артистична розкіш для руських видців, любуючихся їх кожним словом і кожним рухом” [3].

Так, ще ніколи критика не відгукувалася про гру акторів Руського театру. Можемо впевнено ствердити, що, як режисер і педагог, М. Садовський підняв професійність трупи справді на високий рівень, – і публіка це оцінила. Глядачі приїжджали на вистави, як зазначає рецензент, з навколишніх міст і околиць. У Стрию від 6 до 29 грудня театр показав 14 вистав і 30 грудня 1905 р. переїхав до Перемишля, де перебував до 9 лютого 1906 р. “Тут я впевнився, – пише у спогадах М. Садовський, – що трупа вже так вистигла, що її можна показати у Львові” [6, с. 142].

Театр з успіхом зіграв у Перемишлі 26 вистав і 11 лютого 1906 р. виїхав до Львова, де його з нетерпінням чекали. Але ще під час перебування театру в Перемишлі газета “Słowo Polskie” (Слово Польське), що виходила у Львові, 31 січня 1906 р. помістила невеличку замітку-інформацію під назвою «З Перемишля» з метою вплинути на польську публіку не лише в Перемишлі, а й підготувати львівську до бойкоту театру: “Руський народний театр під дирекцією Миколи Садовського перебуває в нас уже три тижні, граючи в Народному Домі [...] переважно оперетки. Раніше афіші цього театру друкувалися руською і польською мовами з огляду на поляків, які досить чисельно відвідували ті вистави. Сьогодні не тільки ці афіші друкуються руською мовою, але й усі взаєморозрахунки між сторонами дирекція здійснює лише руською мовою. Польські громадяни повинні звернути на це увагу і зробити певні висновки” [14]. Як бачимо, у політичній боротьбі мистецтво театру теж є вагомим аргументом.

У Львові театр розпочав свої гастролі 12 лютого у приміщенні єврейського ремісничого товариства “Яд Харузім”. Львівський театральний сезон театр відкрив

виставою “Бурлака”: “Велика саля тов.-а Jad Charuzim була битком заповнена, – інформувала громадськість газета “Діло”, – а дуже багато людей відійшло від каси, не діставши білетів. П.[ана] Садовського повитано густими невмовкаючими оплесками, а Руська Бесіда ушанувала його лавровим вінцем” [1]. На кожную виставу Руського театру в газеті “Діло” з’являлися рецензії. Більші за розміром – на виступи М. Садовського і М. Заньковецької, і коротші, критичніші, – на діючий від літ репертуар.

А як же оцінювала виступи Руського театру польська преса? Головна газета Львова “Słowo Polskie” жодного разу – ні добрим, ні лихим словом – не згадала про них, так, наче у Львові український театр і не виступав. Натомість газети “Kurjer Lwowski” (“Кур’єр Львівський”) та “Gazeta Lwowska” (“Газета Львівська”), як це не дивно, не тільки анонсували репертуар Руського народного театру, а й публікували рецензії на його вистави.

Першу рецензію у польській пресі опублікував “Kurjer Lwowski” 18 лютого 1906 р. Її автором був публіцист, перекладач Альфред Висоцький. Наведемо невеликий фрагмент з його рецензії. Ось як Висоцький відгукнувся про діяльність М. Садовського як режисера: “Походячи з такої артистичної родини, сам першорядний актор, п. Садовський узяв на себе прекрасний обов’язок піднести тутешній український театр на такий рівень, якого сягнула трупа його брата, що яскраво вирізняється чи не серед сорока інших театральних товариств в Україні. Починаючи від травня ц. р., український театр працює під його керівництвом, і кожний крок театру – це успіх і поліпшення. До репертуару добирались п’єси лише народні, ілюстровані співом і танцями, а в тому українцям немає рівних” [15].

Чи не найкращу рецензію на виступи Руського народного театру (за глибиною аналізу і за обсягом) подав Вацлав Морачевський – доктор медицини та філософії, шанувальник мистецтв, великий приятель письменника Василя Стефаника. Рецензія, яку В. Морачевський написав ще у березні, з’явилася у Першому томі краківського журналу “Крутыка” (Критика) у квітні 1906 р. під назвою “Руський театр у Львові”. Наведемо з великої (на 5 сторінок) рецензії Вацлава Морачевського невеликий фрагмент, що стосується діяльності Садовського як актора і режисера: “Пан Садовський, режисер і актор, постає справжнім втіленням ідеалу. Коли він уперше з’явився на сцені в ролі Бурлаки, глядачі відчули, що це є той образ селянина, який живе в серці кожної чулої людини. Обдарований бездоганною поставою, чудовим голосом, пан Садовський має всі можливості грати будь-яку роль, і в кожную з тих, в якій я його бачив, він вносить свій винятковий характер. Український театр працює в скрутних умовах. Тим більше потрібно його шанувати. Так, храм дуже скромний, але це храм, то навіщо ж у нім поводитись так, як у цирку чи на перегонах? Вимога розпочинати виставу оплесками не вважається добрим тоном, тим більше не дозволена така вимога в театрі. Я б радив публіці на виставах в українському театрі дотримуватися тих самих звичаїв, що й у Міському театрі. Будь-яке порушення є тим більшою негречністю, що стосується вона театру, змушеного працювати у важких умовах” [12].

Вершиною апофеозу Руського народного театру у Львові були два виступи у новозбудованому 1901 р. польському Міському театрі, тепер він називається «Національний театр опери та балету імені С. Крушельницької». Другого квітня грали “Тріх і покаяння” І. Карпенка-Карого, а третього квітня – оперету

“Чорноморці” (музика М. Лисенка, лібрето – М. Старицького за п'єсою Я. Кухаренка “Чорноморський побит на Кубані”).

Що ж писала українська критика про виступ Руського театру на польській міській сцені? Можна було очікувати від критиків глибокого аналізу акторської гри та похвали директорові театру М. Садовському. Однак читаємо у газеті “Діло” цілковито сухий, з певним незадоволенням, редакційний відгук на перший виступ у Міському театрі. Рецензента значно більше цікавили не гра акторів і режисерське рішення вистави, а недостатня кількість глядачів у залі: “Публики – як на виїмковий виступ нашої групи на великій сцені – явилось рішучо за мало. Польської публіки було також мало, що в часах розпаношення польського гакатизму є появою легко зрозумілою” [1].

Політична боротьба між поляками й українцями, як бачимо, перенеслася і в приміщення Міського театру. Те, що було мало поляків, зрозуміло. Але українці не прийшли на виставу в протест проти того, що вона відбувається на сцені польського театру.

Натомість польська преса відгукнулася на перший виступ українського театру на міській сцені одразу двома рецензіями – цілковито іншого стилю. Одну з них, Альфреда Висоцького, опублікувала “Gazeta Lwowska”, а другу, прозаїка, поета і перекладача Фелікса Гвізджа, видрукував “Kurjer Lwowski”.

Рецензія Висоцького містила високу оцінку зіграності акторського ансамблю та гри головних виконавців – М. Заньковецької в ролі Марини та М. Садовського як актора в ролі Никодима, а також як режисера та керівника театру. Висоцький закінчує рецензію такими словами: “Виконання «Гріха і покаяння» було добре, в головних ролях навіть дуже добре. У цьому виключна заслуга п. М. Садовського, митця, який володіє щирим драматичним талантом і великим сценічним досвідом, а також п. Заньковецької” [10].

Другу рецензію, що належить перу письменника і перекладача Фелікса Гвізджа, присвячено головно аналізу гри М. Заньковецької. Наведемо невеликий уривок з неї: “Пані Заньковецька – акторка непересічна... Гра її дуже природна, без вражаючих ефектів, м'яка. Задуманого враження досягає іншими, незначними, та надзвичайно делікатними засобами. [...] Талант її колосальний, і глибоке розуміння свого завдання – вона просто дивувала у надто частих і ялових монологів п'єси «Гріх і покаяння». Кожне бліде слівце, кожну зайву фразу вона оживляла доречним жестом, відповідно забарвленим голосом – словом, давала життя Марині – і мети своєї повністю досягла” [11].

У Центральному державному історичному архіві України у Львові зберігається лист голови Товариства “Руська Бесіда” Тита Реваковича до керівництва. Автор листа 2 квітня повідомляв Відділ Товариства: “[...] Вчорай казав мені Дир.[ектор] Сад. [овський] [...], що з днем 1/4 [1 квітня] має за 1 ½ [півтора] місяця побуту у Львові 1500 кор.[он] дефіциту і що він з днем 1/5 [1 травня] вертає в Україну і не може довше Театру нашого вести” [8].

Жодні вмовляння керівництва товариства залишитися на посаді та підняття річної субвенції для театру не змінили рішення, прийнятого Садовським. Інформація про касовий фінансовий дефіцит театру і від'їзд Садовського потрапили на сторінки преси. Українська газета “Діло” писала про співчуття театрові, натомість польська зазначила про від'їзд Садовського з певним ехидством: “Руський театр ошукався на

своїй публіці, яка рідко повністю заповнювала зал, результатом чого витворила в театральній касі значний дефіцит. За час побуту у Львові тобто за 6 тижнів доклав директор Садовський 1500 кор.[он], через що подібно має скористатися з того, що закінчується йому контракт і дня першого травня виїхати з Галичини” [13].

Німецькомовна австрійська преса стримано по-державницьки писала: “Львів. 22 квітня [1906] український театр показав останню виставу, яка водночас стала прощальним виступом артиста Миколи Садовського, який упродовж року працював у Галичині директором цього театру, та артистки Заньковецької, яка тут гастролувала. Заслуги пана Садовського для піднесення українського театру в Галичині дуже великі, і тому відхід пана Садовського, який повертається до російської України, є незамінною втратою” [7].

З вищенаведеного можемо зробити такий висновок, зацитувавши уривок зі Звіту Тита Реваковича до товариства “Руська Бесіда”: “За часів директора Садовського, сцена нашого театру станула на вишині, якої ще доси не було, бо не тільки впровадив він нові, у нас ще не знані штуки, не тільки сам вивчав він молодших артистів, як грати повинні, і розбудив у них замилованіс до штуки, але надто приєднав він до дружини одну з найславетніших артисток театрів українських п. Заньковецьку, яка, почавши від Станіслава, виступала у всіх містах побуту нашого театру” [4].

Але чи не найкраще сформулював значення М. Садовського для розвитку Руського театру в Галичині поет-модерніст, театральний критик, режисер Степан Чарнецький: “Як режисер, Садовський мав загально обґрунтовану славу. Говорив залюбки, що режисер у театрі те саме, що в державі влада. На сцені він вимагав безоглядного послуху, без якого не вірив в успіх праці. Це високе теоретичне розуміння місії й обов’язків режисера підтвердив він практично й на Наддніпрянщині, і в Галичині. Там кермував він довгі роки одною з найкращих труп і виховав цілі покоління першорядних акторів, а тут у нас, в Галичині, за однорічний свій побут, прогнав зі сцени старий вичовганий шаблон, традицію наслідування давніх своїх і чужих виконавців та вказав нашому акторові шлях і способи наблизити театр до життєвої правди, природности та краси... Садовський виявив великий хист у тому, що вмів відкривати «іскру божу» в акторах. Люди, що їх досі старше покоління акторів не допускало до більших роль, нараз, після приїзду Садовського, заясніли повним блиском природного таланту” [9, с.117, 118].

Приїзд М. Садовського в Галичину і його керівництво театром товариства “Руської Бесіди” мали справді для розвитку українського театрального мистецтва велике значення. Рівно ж і для його особистої подальшої творчості.

Театр Товариства “Руська Бесіда” у сезоні 1905–1906 рр. під дирекцією М. Садовського грав також вистави “На дні”, “Міщани” М. Горького, “Влада темряви” Л. Толстого, “Діти Ванюшина” С. Найдьонова, “Візник Геншель” Г. Гауптмана, “Честь” Г. Зудермана, а також ставив опери, зокрема “Продану наречену” Б. Сметани, “Корневільські дзвони” Р. Планкетта. Одне слово, це був європейський репертуар, який до 1907 р. українські трупи на Великій Україні не могли ставити. Очевидно, що мистецький рівень (оркестр, сценографія) цих вистав не був таким високим, як у австрійському та польському театрах, але право їх виставляти й акторське виконання безумовно вказало М. Садовському шляхи подальшого розвитку українського театру на Великій Україні, що він і зреалізував у Києві 1907 р., створивши Перший стаціонарний український театр у приміщенні Троїцького народного дому.

Список використаної літератури

1. З руського театру. Діло. 1906. № 24. С. 3.
2. Паньківський С. Слідами завіяними. За синьою пташкою. Спомин старого актора. ЦДІА України у Львові. Фонд 514. Опис 1. Один. зберіг. 102. Арк. 173.
3. Про гостину руського театру... Діло. 1905. № 277. 14 (27) грудня. С. 3.
4. Ревакович Т. Виділу товариства “Руська Бесіда” у Львові з ведення справ Руського народного театру за час від 1 листопада 1905 р. до 30 квітня 1906 р. ЦДІА України у Львові. Фонд 514. Опис 1. Один. зберігання 86. Арк. 1.
5. Ривакович Т. Справозданє Виділу Товариства “Руська Бесіда” з ведення справ руського театру за час від 1 листопада 1905 до 30 квітня 1906. ЦДІА у Львові. Ф. 514. Опис 1. Спр. 19. Арк. 1.
6. Садовський М. К. Мої театральні згадки. 1881–1917 рр. / Микола Карпович Садовський ; ред. Іван Піскун. Державне видавництво «Образотворче мистецтво і література». Київ, 1956. 202 с.
7. Українська сцена у полікультурному просторі Австро-Угорщини (друга пол. XIX – поч. XX ст.). Хрестоматія. За матеріалами австрійської німецькомовної преси / упоряд. та наук. коментар Романа Лаврентія ; перекл. з нім. Володимира Кам'яця. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. С. 67–68.
8. ЦДІА України у Львові. Фонд 514. Опис 1. Один. зберігання 87. Арк. 31. (Переклад з польської автора статті).
9. Чарнецький С. Історія українського театру в Галичині. Нариси, статті, матеріали, світлини. Львів : Літопис, 2014. 584 с.
10. А. W. [Alfred Wysocki]. “Grzech i Pokuta” – Dramat w 5 aktach Karpenka-Karego. I. Przedstawienie Ruskiego narodowego teatru. Gazeta Lwowska. 1906. 4 kwietnia. № 77. Z teatru. S. 4. (Переклад з польської Ніни Бічуї).
11. Fel. Gw. [Feliks Gwiżdż]. Pani Zańkowska. Kurjer Lwowski. 1906. 4 kwietnia. № 89. S. 5. (Переклад з польської Ніни Бічуї).
12. Moraczewski W. Teatr ruski we Lwowie. Wacław Moraczewski. Krytyka. Kraków, 1906. T. I. S. 354–357. (Переклад з польської Н. Бічуї).
13. Ruski teatr. Kurjer Lwowski. 1906. 4 kwiecień. S. 4. (Переклад з польської автора статті).
14. Teatr narodowy ruski. Słowo Polskie. Lwów, 1906. № 51. 31 stycznia. S. 7. (Переклад автора статті).
15. W. [Alfred Wysocki]. Z ruskiego teatru / W. [Alfred Wysocki]. Kurjer Lwowski. 1906. № 49. 18, lutego. S. 5. (Переклад з польської Н. Бічуї).

References

1. Z ruskoho teatru. Dilo. 1906. № 24. S. 3.
2. Pankivskyi S. Slidamy zaviiianymy. Za synoiu ptashkoiu. Spomyn staroho aktora. TsDIA Ukrainy u Lvovi. Fond 514. Opys 1. Odyn. zberih. 102. Ark. 173.
3. Pro hostynu ruskoho teatru... Dilo. 1905. № 277. 14 (27) hrudnia. S. 3.
4. Revakovyeh T. Vydilu tovaryštva “Ruska Besida” u Lvovi z vedennia sprav Ruskoho narodnoho teatru za chas vid 1 lystopada 1905 r. do 30 kvitnia 1906 r. TsDIA Ukrainy u Lvovi. Fond 514. Opys 1. Odyn. zberihannia 86. Ark. 1.

5. Ryvakovych T. Sprawozdanie Wydziału Towarzystwa “Ruska Besida” z vedennia spraw ruskiego teatru za czas wid 1 lystopada 1905 do 30 kwitnia 1906. TsDIA u Lvovi. F. 514. Opys 1. Spr. 19. Ark. 1
6. Sadovskyi M. K. Moi teatralni zghadky. 1881–1917 rr. / Mykola Karpovych Sadovskyi ; red. Ivan Piskun. Derzhavne vydavnytstvo «Obrazotvorche mystetstvo i literatura». Kyiv, 1956. 202 s.
7. Ukrainska stsena u polikulturnomu prostori Avstro-Uhorshchyny (druha pol. KhKh – poch. KhKh st.). Khrestomatiia. Za materialamy avstriiskoi nimetskomovnoi presy / uporiad. ta nauk. komentar Romana Lavrentiia ; perekl. z nim. Volodymyra Kamiantsia. Lviv : LNU im. Ivana Franka, 2017. S. 67–68.
8. TsDIA Ukrainy u Lvovi. Fond 514. Opys 1. Odyn. zberihannia 87. Ark. 31. (Pereklad z polskoi avtora statti).
9. Charnetskyi S. Istoriiia ukrainskoho teatru v Halychyni. Narysy, statti, materialy, svitlyny. Lviv : Litopys, 2014. 584 s. (Pereklad z polskoi Niny Bichui).
10. A. W. [Alfred Wysocki]. “Grzech i Pokuta”– Dramat w 5 aktach Karpenka-Karego. I. Przedstawienie Ruskiego narodowego teatru. Gazeta Lwowska. 1906. 4 kwitnia. № 77. Z teatru. S. 4. (Pereklad z polskoi Niny Bichui).
11. Fel. Gw. [Feliks Gwiżdż]. Pani Zańkowecka. Kurjer Lwowski. 1906. 4 kwitnia. № 89. S. 5. (Pereklad z polskoi Niny Bichui).
12. Moraczewski W. Teatr ruski we Lwowie. Wacław Moraczewski. Krytyka. Kraków, 1906. T. I. S. 354–357. (Pereklad z polskoi Niny Bichui).
13. Ruski teatr. Kurjer Lwowski. 1906. 4 kwiecień. S. 4. (Pereklad z polskoi avtora statti).
14. Teatr narodowy ruski. Słowo Polskie. Lwów, 1906. № 51. 31 stycznia. S. 7. (Pereklad z polskoi avtora statti).
15. W. [Alfred Wysocki]. Z ruskiego teatru / W. [Alfred Wysocki]. Kurjer Lwowski. 1906. № 49. 18, lutego. S. 5. (Pereklad z polskoi Niny Bichui).

Стаття надійшла до редколегії 12.08.2023.

Прийнята до друку 21.09.2023

**“RECEPTION OF MYKOLA SADOVSKY’S DIRECTING
AT THE PEOPLE’S THEATER OF THE “RUS’KA BESIDA”
SOCIETY (1905-1906)”**

Bohdan KOZAK

*Ivan Franko Lviv National University,
Theatre Studies and Actor’s Art Department,
18, Valova Str., Lviv, Ukraine. 79008
phone.: (+3802) 239 42 99, e-mail: tsam.dep.cultart@lnu.edu.ua*

The article examines the activity of the director and prominent actor from Eastern Ukraine, Mykola Sadovsky, during his tenure as the director of the Ruskyi Narodnyin Teatr (Ruthenian People’s Theater) of the «Ruska Besida» Society in Lviv from May 1905 to May 1906. Through the lens of documents found in archives, the author attempts to clarify certain facts regarding

M. Sadovsky's work at the Ruthenian People's theater. Special attention has been focused on his primary goal as the new director. It is noted that in a short period of time, he managed to unite prominent personalities, creating a well-performed ensemble of actors and elevating the professional skills of the company. Along with work on the professional level of actors, Sadovsky focused on improving their skills in the normative Ukrainian language, as not all Galicians were proficient in it. He also substantially broadened the repertoire of the theater comparing to the previous years.

A political conflict arose between Poles and Ukrainians, who demanded equal voting rights for representation in higher government bodies. Sadovsky and the theater were involved in the conflict too. Due to the political confrontation, Poles boycotted the performances of the Narodny Teatr. The Ukrainian «patriots» resorted to similar measures. All of this influenced the financial situation in the theater.

The article analyzes the reviews of the theater's activities, particularly under Mykola Sadovsky's direction, in Ukrainian and Polish press. It is established that the critics wrote positively about the professional level of the acting company, especially they praised the performances by M. Zankovetska and M. Sadovsky. The negative reviews that also appeared in the press were focused not on the quality of the productions or the actors' performances but rather on the insufficient number of spectators in the hall and, as a result, a deficit in the box office. The article provides a list of the cities where the theater toured in Galicia in the time of Sadovsky's direction.

Keywords: Ruthenian People's Theater, Mykola Sadovsky, Maria Zankovetska, Severyn Pankivsky, Waclaw Moraczewski, theater repertoire.